

A. Σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Το πρόγραμμα «Φιλοξενία μου» που έχει αναπτύξει το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος σε συνεργασία με το Υπουργείο Τουρισμού, εντάσσεται στο πλαίσιο του εργαστηρίου δεξιοτήτων και στον θεματικό πυλώνα «Δημιουργώ & Καινοτομώ», αξιολογείται δε ως ένα πολύ καλό “εργαλείο” διαθέσιμο για να αξιοποιηθεί στη Β’ και Γ’ Δημοτικού, για 5 έως 7 διδακτικές εβδομάδες και για 2 ώρες ανά εβδομάδα.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι μια πρώτη επαφή των μαθητριών και των μαθητών με τις έννοιες της φιλοξενίας, της διαφορετικότητας, της επιχειρηματικότητας, της αποδοχής και της συμπεριληπτικότητας, της καινοτόμου και φιλικής προς το περιβάλλον επιχειρηματικής ανάπτυξης στον χώρο της φιλοξενίας, αλλά και μια πρώτη γνωριμία με τα επαγγέλματα της φιλοξενίας και των ευκαιριών σταδιοδρομίας που αυτά παρέχουν στη χώρα μας.

Το εκπαιδευτικό υλικό είναι σχεδιασμένο από εξειδικευμένους παιδαγωγούς και κατάλληλα διαμορφωμένο για την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται. Αποτελείται από μια σύντομη εικονογραφημένη ιστορία, η οποία δίνει και το έναυσμα για τις προτεινόμενες δραστηριότητες, οι οποίες εμπλέκουν ενεργά τον μαθητή και τη μαθήτριά στην αναζήτηση της γνώσης, προωθούν την ομαδική εργασία και τη συνεργατικότητα. Επιπλέον, περιλαμβάνει έναν πλήρη οδηγό για τον εκπαιδευτικό με κατευθύνσεις, συμβουλές και ιδέες για την υλοποίηση του προγράμματος.

B. Σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Επαναφορά των ΕΠΑΣ 2ετούς φοίτησης με αποφοίτους Γυμνασίου έως και αποφοίτους Α’ Λυκείου έως 23 ετών:

Οι ανωτέρω θα εξειδικευτούν και θα στελεχώσουν το κατώτερο δυναμικό ξενοδοχειακών και επισιτιστικών μονάδων σε νευραλγικά τμήματα (γκρουμ, βοηθός υποδοχής, θυρωρείου, βοηθός εστιατορίου, μπαρ, βοηθός μαγειρίου, ζαχαροπλαστέιου, καμαριέρας, αποθηκάριου κ.λπ.)

Υποχρεωτική επίσης μετεκπαίδευση επαγγελματιών εργαζομένων στα ξενοδοχεία (εστιατόρια, υποδοχή, ορόφους, μαγειρείο, ζαχαροπλαστείο) ανεξαρτήτου ηλικίας: τα εν λόγω προγράμματα θα απευθύνονται σε ήδη απασχολούμενους στον

ξενοδοχειακό κλάδο , θα είναι κατ' έλαχιστον απόφοιτοι Γ΄ Γυμνασίου και θα μετεκπαιδεύονται στο αντικείμενο από το οποίο προέρχονται.

Στα Γενικά και Επαγγελματικά Λύκεια της Χώρας προτείνεται η ένταξη του γνωστικού αντικειμένου "Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό ή "Εισαγωγή στον Τουρισμό", με απώτερο στόχο την κατανόηση των εννοιών της "επιχειρηματικότητας" και της "καινοτομίας" καθώς και της αποτελεσματικής λειτουργίας των επιχειρήσεων και ειδικότερα, των τουριστικών επιχειρήσεων που συμβάλλουν τα μέγιστα σε επίπεδο εθνικής και τοπικής οικονομίας, εισοδήματος και απασχόλησης. Το συγκεκριμένο μάθημα αποσκοπεί επίσης στη μετάδοση βασικών γνώσεων οικονομίας των τουριστικών επιχειρήσεων, απαραίτητων για την επιτυχή δραστηριοποίηση των μαθητών μελλοντικά σε κλάδους της τουριστικής βιομηχανίας ως στελέχη ή/και ως αυτοαπασχολούμενοι και ανάπτυξης κουλτούρας γύρω από τον τουρισμό και το τουριστικό επιχειρείν.

Γ. Σε επίπεδο μεταδευτεροβάθμιας (μεταλυκειακής) εκπαίδευσης (ΙΕΚ κ.λπ.) :

Ο τουρισμός επηρεάζεται σημαντικά από τους τρέχοντες κοινωνικούς και τεχνολογικούς μετασχηματισμούς (π.χ., εμφάνιση COVID-19, οι πληθωριστικές πιέσεις, η ενεργειακή κρίση κ.α.), οι οποίοι αποτελούν σημαντικές προκλήσεις που διαμορφώνουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα και δημιουργούν την ανάγκη για ενίσχυση των υπάρχουσών δεξιοτήτων και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων που θα ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες του τομέα.

Η εμφάνιση της πανδημίας COVID-19, αποτέλεσε μεγάλη πρόκληση για την ανάκαμψη του τουριστικού τομέα, και δημιούργησε νέες ανάγκες τουριστικής εκπαίδευσης/κατάρτισης σε τομείς όπως: η αυτοματοποίηση, η ανάλυση δεδομένων, η ασφάλεια των δεδομένων και οι συνθήκες ασφάλειας και υγιεινής.

Επιπλέον, οι εξελίξεις των τελευταίων ετών στον τουρισμό, έχουν επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στον ξενοδοχειακό κλάδο και στην εστίαση και στις υπάρχουσες συνθήκες στο εργασιακό περιβάλλον με ελλείψεις και κενές θέσεις εργασίας ενώ παράλληλα δημιουργείται η ανάγκη για ανάπτυξη νέων ρόλων και δεξιοτήτων.

Προτείνονται ΙΕΚ 2ετούς φοίτησης με αποφοίτους Λυκείου ανεξαρτήτου ηλικίας και με καταβολή διδάκτρων: θα έχουν δικαίωμα εισαγωγής απόφοιτοι Λυκείου ανεξαρτήτου ηλικίας με καταβολή διδάκτρων, ήδη εργαζόμενοι σε ανάλογο κλάδο, οι οποίοι θα δύνανται να λαμβάνουν πιστοποίηση με το πέρας των σπουδών τους και θα στελεχώνουν το μεσαίο και ανώτερο δυναμικό των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

Ανάπτυξη προγραμμάτων μέσω των Δημοσίων ΚΕΚ που θα απευθύνονται σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες καθώς και τουριστική εκπαίδευση κλάδων συμπληρωματικών ως προς τον τουρισμό υπηρεσιών (taxi, κ.λπ.)

Ανάπτυξη δομημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων βασισμένων στα ευρωπαϊκά και εθνικά πρότυπα εκπαίδευσης και αναφέρονται στην κατάρτιση επαγγελματιών για την απόκτηση πτυχίου για ειδικότητες δραστηριοτήτων άθλησης και περιπέτειας (οδηγοί βουνού, ορειβάσια, αναρρίχηση, ski mountaineering, canyoning, οδηγοί canoe-kayak, rafting, οδηγοί αλεξιπτώτου πλαγιάς, ξαρέματος με μύγα κ.λπ.)

Δ. Σε επίπεδο Ανώτατης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης:

Δ1. Ανωτατικοποίηση των δύο νυν Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης (ΑΣΤΕ) ως ακολούθως :

Δ1. Σε περίπτωση που παραμείνει ως παραγωγική σχολή του Υπουργείου Τουρισμού θα πρέπει να μετονομαστεί σε "Ανώτατη Ακαδημία Τουριστικών* Σπουδών (Ρόδου, Αγίου Νικολάου) (κατ'αναλογία της Ανώτατης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας και Αστυνομικής Ακαδημίας) και να μετονομαστεί το Τμήμα, από τμήμα Τουριστικών Επαγγελμάτων (κατά τις διατάξεις του άρθρου 8.3 του ν. 3105/2003), σε Τμήμα Διοίκησης Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων (ΔΙ.Ξ.Ε.) (Ρόδου, Αγίου Νικολάου).

*Εάν ενταχθούν και άλλες ειδικότητες πέραν της ξενοδοχειακής

Η Σχολή θα πρέπει να λειτουργεί κατά το πρότυπο της EHL Hospitality Business School της Λοζάνης, της GLION, κ.λπ. με ένα εκπαιδευτικό μοντέλο που να περιλαμβάνει ένα σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών και όπου οι φοιτητές θα μπορούν να αποκτήσουν δεξιότητες μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων, όπως παιχνίδια προσομοίωσης ή να κάνουν εξάσκηση σε τεχνικές διοίκησης σε πραγματικό περιβάλλον εφόσον θα μπορούσαν να στεγαστούν οι εν λόγω σχολές σε ξενοδοχεία τα οποία κατά την θερινή σεζόν θα βρίσκονται σε λειτουργία, ώστε οι σπουδαστές να έχουν πρακτική εξάσκηση σε πραγματικές συνθήκες.

Σκοπός και αντικείμενο του προγράμματος σπουδών στις ως άνω Σχολές

Σκοπός του προγράμματος σπουδών θα είναι η παροχή παιδείας υψηλού επιπέδου η οποία κατατείνει στην δημιουργία επιστημόνων με υψηλού επιπέδου γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στην επιστήμη και τεχνολογία της Διοίκησης Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων και των επιμέρους Ξενοδοχειακών Τμημάτων που δομούν μία ξενοδοχειακή μονάδα.

Στη χώρα μας, δεν υπάρχουν Σχολές Ξενοδοχειακής Διοίκησης, ενώ είναι η κυρίαρχη η ανάγκη δημιουργία κατάλληλων διευθυντικών στελεχών στην ξενοδοχειακή αγορά. Με αυτό το δεδομένο το προτεινόμενο πρόγραμμα επιχειρεί να καλύψει το κενό

αυτό, με ένα πρόγραμμα βάθους το οποίο μπορεί να προσφέρει στελέχη αποτελεσματικής Διοίκησης Ξενοδοχείων. Να ληφθεί δε υπόψιν, ότι:

Η εστίαση αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της ξενοδοχειακής παραγωγής. Για τον λόγο αυτό ένα πρόγραμμα Ξενοδοχειακής Διοίκησης εξασφαλίζει στελέχη που καλύπτουν επίσης τις ανάγκες στη Διοίκηση Επιχειρήσεων Εστίασης.

Το πρόγραμμα θα πρέπει να εστιάζει:

1. Σε γνώσεις που αφορούν σε επιστήμες που σχετίζονται με τις συνθήκες λειτουργίας και ανάπτυξης ξενοδοχειακών επιχειρήσεων
2. Σε επιστημονικές γνώσεις που αφορούν στη λειτουργία των επιχειρήσεων γενικά
3. Σε τεχνικές γνώσεις που αφορούν στη λειτουργία των ξενοδοχειακών τμημάτων
4. Σε επιστημονικές γνώσεις που αφορούν στη διοίκηση των ξενοδοχειακών τμημάτων
5. Σε επιστημονικές γνώσεις που αφορούν στην διοίκηση των ξενοδοχειακών μονάδων
6. Σε επιστημονικές γνώσεις που αφορούν στις νέες τεχνολογίες που εφαρμόζονται στον κλάδο
7. Σε επιστημονικές γνώσεις που αφορούν το τουριστικό γίγνεσθαι
8. Σε γνώσεις ξένων γλωσσών

Στο πρόγραμμα Ξενοδοχειακής Διοίκησης θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη μέριμνα, στην παροχή επικαιροποιημένων γνώσεων που αφορούν στο τεχνολογικό κομμάτι της ξενοδοχειακής εκπαίδευσης, με εργαστηριακά μαθήματα που προσφέρουν την βάση των γνώσεων που απαιτεί το επάγγελμα.

Στόχο του προγράμματος θα πρέπει να αποτελεί το ότι οι ΑΣΤΕ θα πρέπει να καλύψουν με συνέπεια αυτό το κενό, που επηρεάζει άμεσα και καθολικά την ποιότητα του τουριστικού προϊόντος της χώρας.

Επίπεδο σπουδών

Το πρόγραμμα προτείνεται να έχει διάρκεια 8 εξαμήνων και να θεραπεύει 42 γνωστικά αντικείμενα. Να καλύπτει τις επιστημονικές και τεχνολογικές γνώσεις, που απαιτούνται για να διευθύνει ο απόφοιτος τα τμήματα κάθε τύπου ξενοδοχειακής επιχείρησης, και να καλύψει προοδευτικά τη θέση ενός Γενικού Διευθυντή Ξενοδοχειακής Μονάδας.

Ο απόφοιτος του Τμήματος, θα πρέπει να διαθέτει προχωρημένες γνώσεις στο πεδίο της Διοίκησης των Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών. Θα πρέπει να κατέχει προχωρημένες δεξιότητες και να έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την απαιτούμενη δεξιοτεχνία για την επίλυση σύνθετων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας στο Ξενοδοχειακό κλάδο. Θα πρέπει να μπορεί να διαχειρίζεται σύνθετες τεχνικές ή

επαγγελματικές δραστηριότητες ή σχέδια εργασίας, με ανάληψη ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας και θα μπορεί να αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων.

Το πρόγραμμα προτείνεται να περιλαμβάνει επιβλεπόμενη πρακτική άσκηση, στο 4^ο και 8^ο εξάμηνο. Το πρώτο μέρος της πρακτικής άσκησης προτείνεται να καλύπτεται σε θέσεις βάσης, σύμφωνα με τα διδαχθέντα στα τρία προηγούμενα εξάμηνα. Το δεύτερο μέρος της πρακτικής άσκησης προτείνεται να πραγματοποιείται σε θέσεις διοικητικής ευθύνης της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, βάσει των γνώσεων που προσφέρονται από το 5^ο, 6^ο και 7^ο εξάμηνο σπουδών. Ο φόρτος εργασίας του προγράμματος προτείνεται να δικαιολογεί 240 πιστωτικές μονάδες σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και το πτυχίο να ανήκει στο Επίπεδο 6, ισότιμο με τα Πτυχία όλων των ελληνικών ΑΕΙ.

Δ2. Διασύνδεση των ΑΣΤΕ και των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών στον Τουρισμό με την αγορά εργασίας και το τουριστικό επιχειρείν .

Ένας σημαντικός παράγοντας ενίσχυσης της ανάπτυξης καινοτόμων τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις είναι η διασύνδεσή τους με τα Πανεπιστήμια και τα Ερευνητικά Ιδρύματα της χώρας με σκοπό τη μεταφορά γνώσης σε αυτές και τη διερεύνηση νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

Η ενδυνάμωση των συνεργατικών δεσμών μεταξύ του παραγωγικού και ερευνητικού ιστού της χώρας έχει αυξημένη σημασία, αν λάβουμε υπόψη ότι οι ελληνικοί ερευνητικοί φορείς αποτελούν ένα από τα ισχυρότερα σημεία του εγχώριου συστήματος καινοτομίας.

Όμως, η χώρα μας σημειώνει αρκετά χαμηλή επίδοση σε αυτόν τον τομέα βάσει της θέσης της σε διεθνείς σχετικές κατατάξεις. Για παράδειγμα, κατατάσσεται 119η ανάμεσα σε 131 χώρες αναφορικά με τον δείκτη συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων για Ε&Α στην έκθεση Global Innovation Index 2020, και 123η ανάμεσα σε 138 χώρες στον ίδιο δείκτη όσον αφορά την έκθεση Global Competitiveness Report του World Economic Forum για το 2019.

Όπως προκύπτει από τα ως ανω παρατεθέντα στοιχεία, η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις στο θέμα των ευρωπαϊκών δεικτών δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη και στην ενεργοποίηση και στη σύζευξη αυτών. Οι επιχειρήσεις στο συγκεκριμένο θέμα είναι περισσότερο μέρος του προβλήματος παρά μέρος της λύσης. Συγκεκριμένα, μόνο 20% των ελληνικών επιχειρήσεων παρέχουν οργανωμένα προγράμματα εκπαίδευσης στους εργαζομένους τους έναντι 67% που είναι ο μέσος όρος στην ΕΕ. Επίσης, διαπιστώνεται ότι μεγάλες επιχειρήσεις (με πάνω από 250 εργαζομένους) παρέχουν σε ποσοστό 60% εκπαίδευση, ποσοστό παρόμοιο με το αντίστοιχο της ΕΕ αλλά το πρόβλημα στην Ελλάδα είναι ότι δεν έχουμε αρκετές μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις. Η "ραχοκοκαλιά" της ελληνικής ξενοδοχίας (σε

ποσοστό ανω του 85%) απαρτίζεται από μικρές έως πολύ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες αδυνατούν να οργανωθούν και να αναπτύξουν in house προγράμματα εκπαίδευσης.

Η κατάσταση αυτή πρέπει να αλλάξει ριζικά, να πάψει να είναι παθητική (με περιορισμό σε θέματα πρακτικής άσκησης) και να μετατραπεί σε πιο ενεργητική διασυνδεσιμότητα με την υιοθέτηση μιας εθνικής στρατηγικής διασύνδεσης των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με το τουριστικό επιχειρείν μέσω της δημιουργίας του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και μηχανισμών.

Ειδικότερα ως προς τις τουριστικές επιχειρήσεις και τα αντίστοιχα τμήματα τουρισμού των ελληνικών ΑΕΙ και των ερευνητικών κέντρων προτείνεται η δημιουργία:

- Κόμβων καινοτομίας (Innovation Hubs) σε πόλεις και προορισμούς υψηλής έντασης τουριστικής δραστηριότητας με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων (stakeholders) φορέων, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων, καθιερωμένων αλλά και δυναμικών μικρομεσαίων και νεοφυών επιχειρήσεων και άλλων φορέων καθώς και πάσης φύσεως επενδυτών.
- Κέντρων αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων, μεταφοράς τεχνολογίας και υποστήριξης της τουριστικής επιχειρηματικότητας μέσω των συνεργασιών πανεπιστημιακών και ερευνητικών κέντρων .
- Φόρουμ διάχυσης και επικοινωνίας των ερευνητικών αποτελεσμάτων με στόχο την αξιοποίησή τους από τον ξενοδοχειακό κλάδο
- Ενδυνάμωση του θεσμού των βιομηχανικών διδακτορικών διατριβών.

Ε. Σε επίπεδο ενδοεπιχειρησιακού περιβάλλοντος (in house εκπαίδευση):

Η εκπαίδευση από τα ιδρύματα δεν ανταποκρίνεται άμεσα στις ανάγκες της αγοράς, με την in-house εκπαίδευση των εργαζομένων στα πρότυπα λειτουργίας κάθε ξενοδοχείου να κρίνεται απαραίτητη.

Οι εργαζόμενοι σε όλα τα τμήματα του ξενοδοχείου πρέπει να έχουν τουλάχιστον τις στοιχειώδεις γνώσεις, ώστε να μπορούν να ανταπεξέρχονται στις σύγχρονες απαιτήσεις. Οι γνώσεις από σχολές τριτοβάθμιας ή τεχνικής εκπαίδευσης απαξιώνονται γρήγορα και πρέπει να παρακολουθούν τις εξελίξεις και να επανακαταρτίζονται ανάλογα (reskilling /upskilling).

Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων θεωρείται πλέον υποχρεωτική, μέσα σε ένα πλαίσιο προσαρμογής στις εξελίξεις και τις ανάγκες του κλάδου, που αφορούν όχι μόνο τις νέες τεχνολογίες, αλλά και τις νέες ανάγκες των πελατών (ΙΤΕΠ, 2023).

Ειδικότερα προτείνονται:

η καθιέρωση Δια βίου Εκπαίδευσης με In house προγράμματα εκπαίδευσης και πρόσβασης όλων των ενδιαφερομένων (εργαζομένων και εργοδοτών)

η καθιέρωση βάσει διεθνών standards Συστήματος Πιστοποίησης Εργαζομένων στον Τουρισμό

η ενίσχυση της ελκυστικότητας του ξενοδοχειακού κλάδου ως χώρο απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης